

บทบาทของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ
กรณีศึกษา : หนองละเลิงเค็ง ตำบลคงเค็ง อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2543

ISBN 974-664-949-3

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

ดพ
๓๖๗๔๓
๒๕๔๓
ณ.๒

3937325 ENRD/M : สาขาวิชา: เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท

; วท.ม. (เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท)

คำสำคัญ : บทบาท / การอนุรักษ์ / พื้นที่ชุ่มน้ำ / ดอนปู่ตา / หนองละเลิงเค็ง

กิตติยา บำบัดภัย : บทบาทของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ กรณีศึกษา หนองละเลิงเค็ง ตำบลคงเค็ง อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น (THE ROLE OF LOCAL PEOPLE IN WETLAND CONSERVATION : A CASE STUDY OF NONG LA LEANG KENG, TAMBON DONGKENG, NONGSONGHONG DISTRICT, KHONKAEN PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : สุชาติ นวกวงษ์, วท.ม., นาฏสุดา ภูมิจำนงค์, Ph.D., ปิยะกาญจน์ เทียชิตทรัพย์, วท.ม., 132 หน้า, ISBN 974-664-949-3

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาระดับบทบาทของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ กรณีศึกษา หนองละเลิงเค็ง ตำบลคงเค็ง อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น จากประชาชนที่อาศัยและใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำหนองละเลิงเค็ง 3 หมู่บ้าน คือ บ้านหัวละเลิง บ้านคงเค็ง บ้านโนนม่วง จำนวน 190 ตัวอย่าง

การศึกษาใช้วิธีเชิงปริมาณควบคู่กับเชิงคุณภาพและค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Windows) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตามใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA) และการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis : MCA) การอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยกระตุ้น คือ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ตำแหน่งทางสังคม ประสบการณ์อบรม การรับรู้ข่าวสาร การใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ ความรู้ในการอนุรักษ์ การให้คุณค่าต่อพื้นที่ และความเชื่อถือศรัทธาสังค์คีลสิทธิ์ ส่วนตัวแปรตาม คือ บทบาทในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำหนองละเลิงเค็ง

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีบทบาทในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำหนองละเลิงเค็งระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำหนองละเลิงเค็ง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคม ระยะเวลาที่อยู่อาศัย การให้คุณค่าต่อพื้นที่ และความเชื่อถือศรัทธาสังค์คีลสิทธิ์ ในที่นี้คือความเชื่อเรื่องดอนปู่ตา ซึ่งเป็นกุศโลบายในการจำกัดการใช้ทรัพยากร และผู้มีตำแหน่งทางสังคม มีระยะเวลาที่อยู่อาศัย 20 ปีขึ้นไป มีการให้คุณค่าต่อพื้นที่ระดับสูง และมีความศรัทธาเชื่อถือสังค์คีลสิทธิ์ระดับปานกลาง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีบทบาทในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำหนองละเลิงเค็ง

3937325 ENRD/M : MAJOR : TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL PLANNING FOR
RURAL DEVELOPMENT ;

M.Sc. (TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL PLANNING FOR RURAL
DEVELOPMENT)

KEY WORDS : ROLE / CONSERVATION / WETLAND / DONPUTA /
NONG LA LEANG CHENG

KITTIYA BAMBADPAI : THE ROLE OF LOCAL PEOPLE IN WETLAND
CONSERVATION : A CASE STUDY OF NONG LA LEANG KENG, TAMBON DONGKENG,
NONGSONGHONG DISTRICT, KHONKAEN PROVINCE. THESIS ADVISORS : SUCHART
NAWAKAWONG, M.Sc. , NAJSUDA PUMIJAMNONG, Ph.D. , PIYAKAN TEATISUP, M.Sc. ,
132 PAGES , ISBN 97 4-664-949-3

The objectives of this research was to study the level of the role and the factors that have an impact on Nonglaleangkeng wetland conservation . A case study of Nonglaleangkeng, Tambon Dongkeng , Nongsonghong District, Khonkaen Province. A sample of 190 villagers were randomly chosen from the 3 local villages : Ban Hualaleang, Ban Dongkeng and Ban Nonmuang .

The research required both quantitative and qualitative study methods. Field data were obtained through questionnaires and In-depth interview . The data were analyzed by using the statistic package for the social science program, including percentage, arithmetic means, frequency, minimum, maximum, standard deviation, analysis of variance and multiple classification analysis . The main factors in this study were personal factors and stimulating factors, which included the level of education, length of residence in the area, social position, experience, perception of information, Nonglaleangkeng land use, knowledge of wetland conservation, value appreciation and the cultural beliefs.

The results of the study revealed that the role of most local people in Nonglaleangkeng wetland conservation is at a moderate level. It is also found that factors affecting the role in Nonglaleangkeng wetland conservation ($P \leq 0.05$) were social position, length of residence in the area, value appreciation and cultural beliefs about Don Pu Ta which is a technique for efficient use of wetland resources.